

ЕКОНОМІЧНІ РЕФОРМИ НА ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті досліджуються економічні реформи на туристичних підприємствах України.

Ключові слова: реформи, туризм, розвиток, інфраструктура курортів.

Вступ. Світовий туризм характеризується високими темпами розвитку, зростанням його ролі в економіках окремих країн і регіонів.

Економіка туристичного бізнесу являє собою, з одного боку, сукупність суспільних відносин, що виникають при здійсненні туристичної діяльності, тобто при виробництві, розподілі, обміні та споживанні туристичних послуг (турпродукту), яка вивчається економічною теорією, а з іншого боку, є складовою частиною народногосподарського комплексу країни як катализатора економічного зростання [2, с.7].

Метою роботи є виявлення існуючих проблем подолання наявних негативних тенденцій, створення системних і комплексних умов для розвитку туризму та курортів.

Виклад основного матеріалу. Туризм в Україні став наблизатися до світового рівня. З'явилися й розвиваються підприємства, що спеціалізуються на туристичній діяльності різних видів та організаційно-правових форм. Створено широку мережу туристичної індустрії, до якої входять засоби розміщення, об'єкти харчування, розважального, пізнавального, ділового, оздоровчого, спортивного, релігійного та іншого призначення [2, с. 3].

Україна займає одне з провідних місць в Європі за рівнем забезпеченості цінними природними та культурними ресурсами.

На сьогодні в Україні функціонує шість курортів державного значення, понад 20 природних курортних територій за наявності унікальних природних ресурсів мають підстави для оголошення їх відповідно до Закону України “Про курорти” курортами державного значення.

Для забезпечення розвитку інфраструктури курортів (транспорт, зв’язок, комунальне господарство) необхідно розв’язати ряд територіальних, соціально-економічних, екологічних проблем і завдань щодо використання природних лікувальних ресурсів і визначення шляхів збалансування міжгалузевих інтересів [4, с.19].

За розрахунками, проведеними на основі даних Міндоходів та державних статистичних спостережень, обсяг надходжень до державного бюджету від провадження туристичної діяльності за 2013 рік становив понад 1,5 млрд. гривень.

Крім того, за 2013 рік сплачено 38,4 млн. гривень туристичного збору, що на 38,3 відсотка більше, ніж у 2012 році. Загалом протягом 2009-2012 років обсяг надходжень до державного бюджету від провадження туристичної діяльності збільшився з 208,2 млн. до 1,5 млрд. гривень [7, с.34].

У 2013 році з туристичною метою кордон України перетнуло 24,6 млн. іноземців, що на 2,8 відсотка перевищує показники 2012 року, з них послугами вітчизняних туроператорів скористалися 500 тис. іноземних туристів у складі організованих груп. Іноземні туристи приїздили до України найчастіше з Росії, Польщі, Білорусі, Німеччини, США, Італії, Румунії, Туреччини, Великобританії, Ізраїлю. У 2013 році перетнуло державний кордон з туристичною метою 21,4 млн. українців, з них послугами вітчизняних туроператорів скористалося близько 1,5 млн. туристів. На сьогодні найбільш відвідуваними українськими туристами країнами є Туреччина, Росія, Єгипет, Польща, Румунія, ОАЕ, Греція, Німеччина, Ізраїль, Чехія [7, с.41].

Підвищення рівня конкуренції на міжнародному туристичному ринку за перерозподіл туристичних потоків зумовлює необхідність здійснення

заходів для посилення ролі органів виконавчої влади у формуванні та просуванні національного туристичного продукту. У багатьох державах світу активно розробляються та виконуються відповідні державні програми, вдосконалюється нормативно-правове забезпечення та впроваджується податковий режим, сприятливий для розвитку сфери туризму та курортів, залучення інвестицій у розбудову туристичної інфраструктури. За таких умов національний туристичний продукт стає все менш привабливим та конкурентоспроможним [5, с.48].

З огляду на зазначене необхідно підвищити рівень конкурентоспроможності вітчизняної туристичної індустрії на міжнародному туристичному ринку, забезпечення якості національного туристичного продукту. Зокрема, особливої уваги потребує вирішення питання належного пристосування природних територій, об'єктів культурної спадщини для відвідування туристами, забезпечення їх відповідного інфраструктурного облаштування та інформаційного забезпечення.

Подолання наявних негативних тенденцій, створення системних і комплексних умов для розвитку туризму та курортів має стати одним з пріоритетів забезпечення сталого розвитку держави в цілому та підвищення якості життя населення [5, с. 53].

Основними причинами виникнення проблеми розвитку сфери туризму та курортів в Україні є [6, с.27]:

— відсутність скоординованих дій та системного підходу до розроблення та виконання державної, регіональних і місцевих програм розвитку туризму та курортів, зокрема сприятливих умов для розвитку внутрішнього та в'їзного туризму;

— недосконалість системи ведення статистичного обліку у сфері туризму та курортів, а також здійснення заходів, спрямованих на комплексне освоєння та розвиток туристичних ресурсів;

— низький рівень безпеки на туристичних об'єктах і маршрутах, несвоєчасне надання невідкладної допомоги туристам, які постраждали під час подорожі;

— недосконалість технічного регулювання та стандартизації, що призводить до відсутності належного інфраструктурного облаштування та інформаційного забезпечення туристичних об'єктів і маршрутів[6, с.28];

— недостатність критеріїв, на підставі яких здійснюється категоризація об'єктів туристичної інфраструктури, зокрема готелів та інших аналогічних засобів розміщення, та їх неузгодженість із сучасними стандартами розвинутих туристичних країн;

— відсутність механізму акредитації та сертифікації об'єктів туристичної інфраструктури;

— відсутність планів комплексного розвитку природних курортних територій;

— недосконалість системи обліку та охорони лікувально-оздоровчих територій;

— недостатній рівень розвитку туристичної інфраструктури і обслуговування в окремих курортних закладах. [6, с.29]

Комплексне розв'язання проблеми можливе шляхом розроблення, прийняття та виконання Державної цільової програми розвитку туризму та курортів до 2022 року[1].

Метою Програми є створення умов для збільшення потоку туристів, створення конкурентоспроможної розвинутої туристичної інфраструктури шляхом раціонального використання туристичних ресурсів, що сприятиме збільшенню обсягу надходжень до бюджетів усіх рівнів від провадження туристичної діяльності[1].

Розв'язання проблеми можливе двома варіантами.

Перший варіант передбачає розвиток туризму та курортів шляхом саморегуляції у сфері туризму та курортів, визначення ринкового механізму, що може призвести до значних втрат бюджетів усіх рівнів у зв'язку з

нераціональним використанням туристичних ресурсів, поглиблення процесів “тінізації” туристичного ринку, формування негативного іміджу держави на міжнародному туристичному ринку, зниження якості надання туристичних послуг та рівня безпеки туристів.

Другий варіант передбачає розвиток туризму та курортів на умовах державно-приватного партнерства, забезпечення раціонального використання, охорони та відтворення туристичних ресурсів, детінізацію туристичної діяльності, збалансування державних та приватних інтересів у сфері туризму та курортів, збереження та ефективного використання природних територій курортів і природних лікувальних ресурсів, забезпечення доступності та прозорості інформації про туристичні ресурси і суб’єктів туристичної діяльності[3, с.17].

Реалізація другого варіанта, який є оптимальним, дасть змогу:

- подолати негативні тенденції у сфері туризму та курортів;
- забезпечити доступність туристичних ресурсів для всіх категорій осіб, особливо для осіб з інвалідністю, у тому числі з вадами зору, слуху і порушеннями опорно-рухового апарату, та інших, пов’язаних з інвалідністю груп населення;
- сформувати позитивний імідж держави на міжнародному туристичному ринку;
- забезпечити розвиток в’їзного туризму;
- прискорити темпи розвитку туризму, збільшити обсяг надходжень до бюджетів усіх рівнів від провадження туристичної діяльності;
- створити сприятливі умови для використання наявних організаційних, фінансових, інтелектуальних, матеріально-технічних та інших ресурсів;
- забезпечити розвиток найцінніших природних територій та об’єктів культурної спадщини;

— забезпечити захист економічних інтересів держави від реальних та потенційних загроз у сфері туризму та курортів на внутрішньому та міжнародному туристичному ринку[1].

Висновки. Отже, виконання Програми дасть змогу забезпечити:

— збільшення кількості туристів, які здійснюють подорожі в межах України, зокрема іноземців;

— створення нових робочих місць;

— збільшення обсягу наданих туристичних послуг;

— підвищення рівня валового внутрішнього продукту;

— збільшення обсягу надходжень до бюджетів усіх рівнів від провадження туристичної діяльності;

— створення умов для надання туристичних послуг особам з інвалідністю, у тому числі з вадами зору, слуху і порушеннями опорно-рухового апарату, та іншим, пов'язаним з інвалідністю групам населення.

Література

1. Постанова від 29 червня 2011 р. № 707 Київ «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку в Україні спортивної та туристичної інфраструктури у 2011-2022 роках» // <http://zakon.nau.ua/doc/?code=707-2011-%EF>

2. Балабанов И.Т., Балабанов А.И. Экономика туризма: Учебное пособие. – М.: Финансы и статистика, 2003. - 176 с.

3. Биркович В. І. Державне регулювання сфери туризму на регіональному рівні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02/ В. І. Биркович ; Гуманіт. ун-т «Запоріж. ін-т держ. та муніцип.упр.». — Запоріжжя, 2007. — 20 с.

4. Гонтаржевська Л.І. Ринок туристичних послуг в Україні. Навчальний посібник. - Донецьк: Східний видавничий дім, 2008. - 180 с.

5. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 224 с.

6. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Навчальний посібник. - Чернівці: Книги-XXI, 2003. - 300 с.

7. Музиченко-Козловська О.В. Економічне оцінювання туристичної привабливості території: Монографія. - Львів: Новий Світ-2000, 2012. - 176 с.